

Dufek, Jaromír

Poznámky k Týdeníku Jana Ohéřala

In: *Literárněvědné studie : profesoru Josefu Hrabákovi k šedesátinám.*
Jeřábek, Dušan (editor); Kopecký, Milan (editor); Palas, Karel (editor).
Vyd. 1. Brno: Universita Jana Evangelisty Purkyně, 1972, pp. 121-128

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/120793>

Access Date: 28. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

POZNÁMKY K TÝDENÍKU JANA OHÉRALA

JAROMÍR DUFEK

Mohli bychom začít sporem o prvenství, pokud by to mělo smysl. Za první český časopis na Moravě bývá někdy označován Ohéralův Týdeník (1848 až 1849), jindy Dieblův Moravsko-slezký časopis pro lid, o polním, lesním a domácím hospodářství (1842—1846), vycházel česky a německy, a v druhém svazku Dějin české literatury (Praha 1960) jsou jako časopisy uvedeny známé Sychrovsky tisky. V tomto případě však normám určujícím periodikum odpovídá po formální stránce jen Povídatel (1815—1817). Přímo od vydavatele se dovídáme, že „nepříznivé okoličnosti, o nichž by mnoho bylo co povídati, zacpali Povídateli ústa, a proto po vyjití třetího svazku oněměl...“¹ Za určitých okolností zůstává časopis časopisem, třebaže vyšlo jedno, dvě čísla. Připomeňme si Moravského vykladatele, „ponaučný a kratochvilný spis pro venkovský lid“ náměšťského učitele Antonína Bedřicha Šenka. Sychrova Povídatel do kontextu českého novinářství na Moravě zařazuje předobraz novinových žánrů, které v příštím českém tisku moravské provenience pokračují. Povídatel je povahy zábavné a literární. Vznikal, podobně jako Sychrův Kratochvilník (1819—1820) a Kratochvilná včelička (1827), hojným zpracováním nebo překladem cizích literárních pramenů. O to se snažím, napsal redaktor v úvodu prvního svazku, abych „jak k ponaučení, tak k obveselení sloužící spisy vyhotovil.“ Žďárský duchovní Matěj Josef Sychra (1776—1830) nezapřel své výchovné tendence, nesené v tolerančním duchu. František Diebl (1770—1859) byl profesorem národního hospodářství a z toho také vyplývala základní orientace jeho měsíčníku. Ročník dokonce začínal podle hospodářského roku, vždy v říjnu. Diebl zpočátku myslel jen a jen na hospodářský list, záhy však přistupuje k určitým změnám; mezi ně patří pokus o literární přílohu. Podle starších záznamů by se mohlo zdát, že česká a německá verze Dieblova měsíčníku jsou totožné a že české vydání je vlastně prostým překladem Mährisch-slesische Volks-Zeitschrift für die Land-, Wald- und Hauswirtschaft. Srovnání ukazuje, že četné texty byly překládány z češtiny do němčiny, nikoli naopak, a dále, že většina poezie zůstala pouze v českém vydání. Jde částečně o verše z Gallašovy Múzy moravské a z dalších pramenů. U přejatých autorů zůstává nejvý-

¹ *Kratochvilník, spis pro obveselení a spolu k ponaučení*, svazek první, Brno 1819, str. I.

raznější osobností Jan Kollár. Početněji byl zastoupen představitel pre-romantické generace Jan z Hvězdy. Kollárovu báseň zaslal redakci čtenář, verše Jana z Hvězdy jsou ze sbírek vydaných v roce 1843 u Pospíšila. Nic pozoruhodného neshledáváme ani v okruhu vlastních autorů, mezi kterými počtem otištěných strof dominují Josef Šolin Ledecký, Karel Pátek² a Ignác Bezstarosti. Nešlo o nějaký přetlak básnické síly, tím méně o koncepci či vystoupení literární družiny. Všechno svědčí o nahodilosti, a ze strany vydavatele tušíme hledání toho, co by vzbudilo čtenářský zájem. Dieblův časopis v této básnické produkci zdaleka nedosáhl úrovně například poezie Matouše Klácela a Vincence Furcha, které redakce Dieblova časopisu kupodivu nevzala na vědomí, ačkoli jejich autorská jména nejsou v té době právě zanedbatelná. Celá věc je o to zajímavější, že jednu dobu s Dieblem spolupracoval, zřejmě jako překladatel, Matěj Mikšíček a v publicistické části se uplatnil Jan Ohéral, zachovávající Dieblovu podniku značnou přízeň. Trapl ve své ohéralovské monografii píše, že tam přispěl jen ojedinelé.³ Jde sice skutečně jen o několik článků, lépe řečeno statí, mají však v prvních dvou ročnících (dále se s Ohéralovým jménem neseťkáváme) klíčový význam.

Více než o literaturu si Moravskoslezský časopis pro lid získal zásluhu o povznesení a modernizaci moravského zemědělství. Právě na této cestě zanášel český jazyk do prostředí, kde se o národní uvědomění stále ještě vedl zápas a kde k definitivnímu konstituování českého života ještě nedošlo. Ve srovnání se Sychrovými tisky můžeme u Diebla mluvit o skutečném periodiku.

Odpovídající znaky politického časopisu a úroveň srovnatelnou s pokročilým českým časopisectvím a českou žurnalistikou v Praze má však až Týdeník, listy ponaučné a zábavné (redaktor Jan Ohéral). Do roku 1848 znamenal zánik Povědátel, Dieblova či Šenkova titulu vždy vydavatelský průryv. Týdeník končí v době, kdy na Moravě vycházejí jiné, v mnohém rozvinutější časopisy a dokonce již české noviny, třebaže ne vždy si udržely delší existenci. První kroky českého novinářství jsou prostě překonány. Prehistorickou etapu nejisté existence střídá čas relativního rozvoje, nikoli bez chyb, omylů a bankrotů. Noviny přestávají být jen obrazem vlasteneckého snažení, přinášejí daleko plnější obraz společnosti. Předbřeznové souznění českého života, na povrchu tak bezkonfliktního, má již v Týdeníku trhliny. Zřetelně se rýsují dva základní proudy příštího vývoje, naznačené existencí vlastenecké a svobodomyšlné Národní jednoty, proti které stojí její ideová protiváha Jednota katolická. Do popředí vstupuje třetí činitel: dělnické vrstvy.

Základní průryv ve vývoji časopisectva přinesly v obou českých zemích březnové události. Do té doby existoval v Brně jen jediný český časopis — Týdeník (první číslo vyšlo 6. ledna 1848) — dále tři německé tituly, vesměs z minulých let: především Brüner Zeitung, navazující vlastně na

² Hugo Traub ve své studii *Dieblův Moravskoslezský časopis pro lid (1842–1846)*, Věstník Královské české společnosti nauk 1916, str. 1–26, píše jen o Janu Pátkovi. Jde o záměnu s brněnským učitelem Janem Pátkem, synem Dieblova rakšického spolupracovníka.

³ Miloslav Trapl, *Novinář Jan Ohéral*, Profil, Ostrava 1969, str. 31.

nejstarší brněnské noviny z r. 1771, týdeníky Mittheilungen der k. k. Mährisch-schlesischen Gesellschaft zur Beförderung des Ackerbauers, der Natur- und Landeskunde in Brünn a Moravia, za Ohéralovy redakce příznivě nakloněná české věci. Březnové dny umožnily vzniknout Sedlským novinám v Olomouci, v Brně se objevují Moravské noviny, příloha Týdeníku, později samostatný list, efemérní Moravský Hlasatel a v září Humoristické Šašky frašky rozličného druhu aneb mnoho smíchu za málo peněz. Ve dvou samostatných jazykových verzích vycházel Moravský sněmovní list a pravděpodobně také česká mutace Brünner Couriere.⁴ V říjnu a listopadu vznikají další časopisy. Z českých připomeňme olomouckou Pravdu a dobro (brzy zaniká) a zejména Prostonárodní Holomoucké noviny.

Týdeník překročil hranici osmačtyřicátého roku, existoval ještě několik měsíců poté, co vznikly Klácelovy Moravské noviny (1. listopadu 1848), první česky psaný moravský deník, který se udržel. Od 6. ledna 1849 vycházel třikrát za měsíc Hlas Jednoty katolické pro víru, svobodu a mravní ušlechtilost, řízený Sušilovým druhem Matějem Procházkou (1811–1889). V téže době začíná Cyrill a Method, prostonárodní katolický časopis pro lid a duchovenstvo. Hlas se stal na dlouhou dobu významným produktem konzervativního katolického duchovenstva. V redakci působil mj. František Paimon (1817–1902), původem z Polné, později duchovní u sv. Tomáše v Brně. Paimona známe již z Dieblova Moravskoslezského časopisu pro lid, psal tam také verše, vesměs bezcenné říkanky. Přibylo německých časopisů. Vydavatelská činnost je prozatím soustředěna ve čtyřech moravských městech: v Brně, Olomouci, Jihlavě a ve Znojmě.

Z českého tisku na Moravě zůstává nejpozoruhodnějším zjevem osmačtyřicátého roku právě Týdeník, vycházející na rozdíl od pražských českých novin a časopisů nepřetržitě po celý rok, včetně bouřlivých dnů. O tomto časopiseckém zjevu dosud nevyšla samostatná studie. Existují dílčí, většinou literárněhistorické pohledy zpět a návraty k obsahu, leč mnohé zůstává nedopovězeno pokud jde o složení redakce. Zpravidla bývá zdůrazňován význam F. M. Klácela, v neprospěch Ohérala, označeného například Kabelíkem dokonce jen za „firmovního redaktora, jež se úplně ztrácí proti skutečnému redaktorovi F. M. Klácelovi.“⁵ Většinou je Klácelův vliv skutečně dominantní, zvláště v době předbřeznové, ale přece jen ohraničen Klácelovým mimobrněnským pobytem. Právě v době tohoto mimobrněnského pobytu shrnul své myšlenky, plány a představy o novinách do odpovědi moravským stavům. Neboť: „...výbor stavovský uznal za naléhavou potřebu přítomnosti, aby byly vydávány národní noviny v moravské a německé řeči.“ Týž výbor Klácelovi napsal, že právě v jeho osobě spatřuje muže vhodného k zpracování návrhu i řízení těchto novin.

⁴ Srov. Hugo Traub, *Moravské časopisectvo v letech 1848–49*, Časopis Musea království českého 1920, str. 103–116, 203–217. Též Milada Wurmová, *Soupis moravských novin a časopisů z let 1848–1918*, Krajské nakladatelství, Brno 1955; Miroslav Laiske, *Příspěvek k soupisu moravských novin a časopisů z let 1848–1918*, Praha 1959.

⁵ Jan Kabelík, *Moravské národní noviny a Besedník*, Z dějin české literatury (Sborník statí), Praha 1920, str. 215–232. Ohéralovou činností v Týdeníku se zabýval také Trapl – viz pozn. č. 3.

Klácelova odpověď nedala na sebe dlouho čekat.⁶ To všechno předchází Klácelův návrat do Brna. Vraťme se opět k složení redakce.

Pozoruhodnou osobností Týdeníku je vedle Ohéřala a Klácela od samého počátku Alois Vojtěch Šembera, profesor řeči a literatury české na stavovské akademii. Na jaře 1848 byl pověřen překládáním sněmovních jednání do češtiny. V téže době pomáhá zem. presidiu s překlady závažných dokumentů (26. dubna přeložil vyhlášení konstituce, slavnostně přečtené s balkónu divadelní budovy na Zelném trhu). Je sice málo pravděpodobné, že bychom u bohatě zaměstnaného Šembery mohli předpokládat činnost bezprostředně v redakci, ale jeho vliv je v Týdeníku mimo pochybnost, už proto, že jde vlastně o jednoho z nejvýznamnějších a hlavně nejinformovanějších autorů. Vystává otázka, do jaké míry se podílel na sněmovním zpravodajství.

Pro úplnost si musíme všimnout činnosti Matěje Mikšíčka. Můžeme vyjít z rukopisných pamětí (Bublínka ze života moravského). Na jejich literárněhistorický význam mezi ostatní českou memoárovou literaturou kriticky upozornil Milan Kopecký a při té příležitosti přetiskl několik vhodně vybraných partií právě k osmačtyřicátému roku.⁷ Dešifrují nejdůležitější. K tomu snad jen drobné doplnění. V jedné z kapitol Mikšíček odpovídá na otázku, proč se nestal redaktorem Týdeníku: „... zejména přítel S. psal mne, aby on sám [Mírovít = Mikšíček, pozn. aut.] vzal do ruky redaktorství. Prosim, knihkupecký mládenec a přitom zároveň redaktor. To snad ještě na světě nebylo. Lichotilo ovšem Mírovítovi, že spoluvlastenci jeho mají tolik důvěry. Z druhé strany se stal ale z něho člověk zcela praktický, že uznal, kterak by tehdejší absolutistická vláda knihkupeckému mládenci, který nebyl ani doktorem filosofie, zajisté nejmilejšího povolení na redaktorství nebyla dala. Mírovít volil tedy cestu praktičtější a jistější.“⁸ Autor Bublínky se s jistou dávkou sebeironie stylizuje do situace, která vypadala poněkud jinak. Když Týdeník vznikl, bylo „knihkupeckému mládenci“ třiatřicet let. Měl docela slušné jméno jako spisovatel a nebyl ani bez redakčních zkušeností, třebaže se Ohéřalově praxi rovnat nemohly. Zmínka o příteli S. odpovídá skutečnosti. Mikšíček patrně myslel F. V. Sankota (1820–1876), ale pak si znovu odporuje. Sankot mu totiž právě v té nejožehavější otázce píše: „Kdybyste zůstal v Brně, dovolení k vydávání novin by Vám neušlo.“ A dále: „Jiní povídají, proč O. [= Ohéřal, pozn. aut.] nedá jméno a nevedete to popspolu? Na Vás se v tomto ohledu počítá...“⁹ Adresát se k věci po letech vrací, znovu ji nadhazuje a odpovídá si ji, jako by byla živá. Důvody? Nemá příští ochlazení Mikšíčkových vztahů k Ohéřalovi začátek někde v těchto momentech?

Matěj Mikšíček se nám v Týdeníku vlastně ani nepředstavil, ačkoli ne-

⁶ Korespondenci mezi moravskými stavy a Klácelem uveřejnil Rudolf Dvořák ve své studii *Frant. Matouš Klácel a založení Moravských novin r. 1848*, *Casopis Matice moravské* 1908, str. 1–31.

⁷ Milan Kopecký, *Literární význam Mikšíčkových pamětí*, *Vlastivědný věstník moravský* 1960, str. 216–224.

⁸ Matěj Mikšíček, *Bublínka ze života moravského*. Rukopisné paměti, kap. 62. str. 181. Státní archiv Brno, sign. G 55 Matěj Mikšíček.

⁹ SAB, Matěj Mikšíček, G 55 I.

pochybně napsal ne jeden z nepodepsaných článků. Na jeho bedrech pravděpodobně ležely běžné provozní a hospodářské starosti redakce, včetně rozšiřování listu. Něco o tom napovídá Klácelova upomínka na honorář.¹⁰ Na rozdíl od svých druhů (Ohéřala, Klácela, Šembery aj.) byl totiž právě Mikšíček zaměstnancem vydavatele, tj. knihkupce Františka Vimmera.

Osobnosti stojící při založení a předbřeznové etapě Týdeníku jsou si generačně blízké: Alois Vojtěch Šembera (1807—1882), Matouš Klácel (1808—1882), Jan Ohéřal (1810—1868), jen Mikšíček je o málo mladší (1815—1892). První, kdo se z této skupiny nemohl zúčastnit přímého řízení a vydávání Týdeníku, byl Klácel. Opouští Brno na prahu historických událostí osmačtyřicátého roku a natrvalo se vrací až v červenci. V dopise datovaném a odeslaném 16. dubna z Prahy A. V. Šemberovi píše: „Prosím Vás, jen vždy mi sdělujte, co se na Moravě děje: aspoň Ohéřala pobízejte, aby to do Týdeníku dával. Kdyby Maria Remy již vyšla, dejte Bidpaje do Týdeníku, chcete-li...“¹¹ Z toho vyplývá, že autor těchto řádků ještě v polovině dubna neviděl Týdeník z 30. března! Vyšly v něm jeho verše pozdravující osvobozené Poláky, a co je nejdůležitější: na třetí straně začíná vycházet Maria Remy. V posledních březnových dnech vzkazuje Klácel Ohéřalovi, že mu bude psát „jako vzteklý“.¹² Navazoval tím na spolupráci započatou již v době příprav Týdeníku. Záhy po březnu zůstávají tedy v redakci Mikšíček a Ohéřal. Ale jen do konce května. Od posledních květnových dnů je Mikšíček permanentně mimo Brno, až do konce roku. Ohéřala od redakčních povinností odtahuje nejrůznější a nikoli zanedbatelná činnost. Na rozdíl od Klácela, Mikšíčka, Šembery, Helcelety, abych jmenoval alespoň nejvýraznější osobnosti z okruhu redakce, se Ohéřal sice Slovanského sjezdu nezúčastnil, ale měl na Moravě pečovat a také pečoval o předsjezdovou agitaci, nikoli jen časopisecky. Doklady k tomu najdeme v protokolech ze sjezdových příprav a v korespondenci mezi K. V. Zapem a Ohéřalem. Na Zapovy výzvy odpovídá pohotově a slibuje, že bude v jejich smyslu účinkovati.¹³ To je Ohéřalovo jarní zaneprázdnění, v červnu byl zvolen za kroměřížský volební obvod poslancem říšského sněmu. Od té chvíle se stále častěji pohybuje ve Vídni. A Týdeník vychází, pravidelně (na rozdíl od přílohy — Moravských novin), bez mimořádných obsahových výkyvů. Je sice pravda, že v druhé polovině roku tam mohl opět působit Klácel, ukazuje se však, že do redakce Týdeníku budeme muset zařadit jednoho z mladších osmačtyřicátníků Antonína Matzenauera (1823—1893), v roce 1848 signatáře provolání Moravské národní jednoty sv. Cyrila a Metoděje, prvního českého spolku v Brně, které podepsali také Šembera, Ohéřal a několik dalších spolupracovníků redakce. Je to týž Matzenauer, který byl vedle Šembery třetím spolupracovníkem Matouše Klácela v redakci Moravských novin. V Týdeníku ho vystřídal Leopold Hansmann (1824—1863).

Matzenauer, v osmačtyřicátém roce praktikant při brněnském magistrá-

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ *Matouš Klácel, Výbor z díla*. Uspořádal a předmluvu napsal Dušan Jeřábek, SNKLU, Praha 1964, str. 260—261.

¹² Tamtéž.

¹³ Václav Zábek, *Slovanský sjezd v Praze roku 1848*. Sběrka dokumentů, Praha 1958, str. 37, 69, 70.

tu, pocházel z Dolních Moštěnic, odtud také pseudonym Moštěnský. Původně právník, opustil soudcovskou kariéru a filologická studia ho přivedla až na zemskou akademii v Brně, kde se stal profesorem české řeči. Později byl také translátorem při moravském místodržitelství. Měl mnoho osobních vlastností předurčujících jej k systematické denní práci v redakci, která mu byla svěřena a kterou mohl vykonávat také proto, že nebyl zdaleka tak angažován ve věcech veřejných jako jeho redakční druhové. V Klácelově pozůstalosti se zachoval Matzenauerův dopis,¹⁴ z něhož vyplývá, že pisatel se stará o rukopisy a má přehled o redakčních i výrobních poměrech. Veronika Vrbíková 7. října J. B. Müllerovi sděluje, že „pan Matzenauer je prozatím redaktorem Týdeníku“.¹⁵ Mezi oběma dokumenty je značný časový odstup. Matzenauerův dopis byl datován 8. května. Téhož dne psal Klácelovi i Ohéral. Z Brna, což svědčí o jeho přítomnosti. A o redakční práci v Týdeníku se stará Matzenauer! Je to nelogické, ale jen zdánlivě. Vedle běžných starostí končily v redakci poslední přípravné kroky k vydávání přílohy — oněch Moravských novin, které patřily k Týdeníku a jsou jen názvem totožné s pozdějším Klácelovým listem. Od 9. května vycházely zpočátku dvakrát týdně, později nepravidelně až do září. Vynutilo si je množství politických událostí, byly typickým produktem tiskové svobody. Domnívám se, že jejich obsah je v jednom Ohéralovi značně blízký: nastolují sociální otázky dělnictva, dříve než Týdeník.

O Týdeníku se někdy mluví jako o beletristickém časopise. Svádí k tomu podoba a obsah předbřeznových čísel. Najdeme v nich dokonce zárodky výtvarné kritiky. Podstatné je samozřejmě soustředění k literatuře. Literárněkritické statě odmítají moravský provincialismus, vzhlížení se v sobě, abychom užili Helceletových slov. To je také základní tón recenze knížky Vincence Furcha (1817—1864), spjatého s redakcí, jehož Barvy a zvuky přijímá nepodepsaný autor s kritickou šetrností, aniž však přehlédl místa „nezfetelných rysů a zvuků“,¹⁶ třebaže jde o kmenového autora Týdeníku. V popředí literární kritiky stojí F. M. Klácel dvěma klíčovými studii: Národní báchorky a pověsti Boženy Němcové a O divadle. Obě vyšly znovu ve výboru z díla, který uspořádal a zasvěceným výkladem opatřil Dušan Jeřábek.¹⁷ Nic nového nelze říci ani k Vlkově poezii. Nepodepsaného autora Paběrků prozrazuje znárodnělá píseň Přijsde jaro, přijsde.¹⁸ Pak je tam řada jiných jmen (podrobně se o nich zmiňuje již Miloslav Hýsek v Literární Moravě) — Jan Bílý, Beda Dudík, Ignác Jan Hanuš, Jan Helcelet, Jan Kozánek, Beneš Metod Kulda-Skalkovič, Vincenc Rozhon a méně známí, např. Jan Václav Homola (v Dieblově časopise se staral o početní hádanky a redigoval vlastně první hádankářskou rubriku v českém tisku na Moravě). Pseudonymy se často shodují s místem autorova rodiště: Křenovský (J. Dragoni, Křenovice), Kojetinský

¹⁴ SAB, Matouš Klácel, G 48 II.

¹⁵ Veronika Vrbíková, Mé dopisy J. B. M-ovi, SAB G 56 II.

¹⁶ Nepodepsáno, Barvy a zvuky. Týdeník 3. února 1848, č. 5, str. 35.

¹⁷ Viz pozn. č. 11.

¹⁸ Nepodepsáno, Paběrky. Týdeník 20. května 1848, č. 20, str. 159. Nejpodstatněji se Vlkovou poezií zabýval Miloslav Hýsek v *Literární Moravě* a zejména ve sborníčku *Básně Jana Vlka*, Znojmo 1926.

(A. Dudík, Kojetín), J. Přerovský (J. Kozánek, Přerov), Rajecký (J. Slota, Rajec), Lipňanský (J. Lepař, Lipňany u Přerova) atd. Naproti tomu do dnes nevíme nic o několika ženách podepsaných vlastním jménem. Jsou to básničky Týdeníku Karolina Kleinová, Berta a Marie Ševčíkovy. Patří k nim Vlastimila, což je ovšem pseudonym. Bývá připisován dceři kroměřížského obrozence Františka Mirovita Lorence,¹⁹ s jehož milou osobností i pohledem na Lorencovu rodinu se podrobněji seznamujeme v díle Jindřicha Spáčila. V popředí této skupiny byla Veronika Vrbíková (1829—1891), později žena Matěje Mikšíčka, intenzivně sledující celou škálu tehdejšího politického života. Jak známo, oba manželé byli členy Klácelova bratrstva. Bertu a Marii Ševčíkovy budeme muset pro jistotu hledat i ve větvi rodiny Šemberovy, ze strany paní Šemberové, rozené Ševčíkové. Ve všech těchto případech máme konkrétní jména a poezii. S výjimkou Veroniky Vrbíkové a snad Vlastimily zůstává jen u těch jmen, nikoli u konkrétní podoby člověka. Dochované verše dávají jen náznaky myšlenek, rukopisu. Naproti tomu o Hynku Keršnerovi (1826—1898) víme snad všechno, co je nezbytné vědět. Zbývá však to nejdůležitější: najít verše, které do Týdeníku psal. Už proto, že se tímto hledáním dostáváme k určitému úskalí. Keršnerovo jméno se v týdeníku nevyskytuje, zato se bohatě a v sympatických souvislostech opakuje v osobních písemnostech a vzpomínkách osmačtyřicátníků. Byl jedním z nich a vyznačoval se tenkrát horlivým vlastenectvím. Přesto nám toto jméno připadne známější v německé transkripci Ignát Kerschner. Ano, manžel Františky Stránecké (1839—1888), „moravské Boženy Němcové“. Předpokládali bychom, že se z Kerschnera stane Keršner, leč je tomu naopak. Dokonce Františka Stránecká se jednu dobu podepisuje Kerschnerová. U veršů, které Keršner posílal redakci k otištění, určuje v průvodním dopise dokonce pořadí, v jakém mají být zveřejněny.²⁰ V dubnu by jeho autorství odpovídala Píseň, podepsaná dvěma hvězdičkami.²¹ Ale Keršner veršovalem mnohem dříve! „Právě dnes,“ píše v lednu Veronika Vrbíková, „ukázal nám p. M. Vaše do Týdeníka zasláné básničky... velmi se nám, ne co přítelkyním Vaším, nýbrž co nepředpojatým čtenářkám zalíbily. Šťastná myšlenka to byla vyvolit si něžné dítky přírody za předmět prvních pokusů básnických.“²² Přesto bezpečná stopa po Keršnerově poezii v Týdeníku nezůstala. Ale nic nenaznačuje, že by šlo o odmítnutého autora. Tak se blížíme k oné hranici, za kterou jsou již jen Lístky, podepsané šifrou K., tradičně připisované jen Klácelovi. Podobně jako Paběrky, titul, pod kterým vycházely jen verše Jana Vlka, ani Lístky možnost dvou autorů nevyklučují. To je důvod, proč nás Keršnerovy básnické pokusy zaujaly.

1. listopadu 1848 vyšly v Brně Moravské noviny, už nikoli příloha, ale samostatný list se samostatnou redakcí, do které odcházejí, jak jsem se již zmínil, vedle Klácela A. V. Šembera a Antonín Matzenauer. Týdeník vstupuje do svého posledního období. V záhlaví se objevuje jméno Leo-

¹⁹ Jan Halouzka, *František Dědek, kněz družiny Sušilovy*, Praha 1899, str. 53.

²⁰ SAB, Matěj Mikšíček G 55 I. Nedatovaný a nepodepsaný dopis. Schází domicil. Z obsahu a rukopisu je patrné, že do Keršnerovy fólie patří.

²¹ Týdeník 13. dubna 1848, čís. 15, str. 19.

²² Veronika Vrbíková, *Mé dopisy H. K...ovi*. SAB G 56 II Veronika Vrbíková-Mikšíčková.

polda Hansmanna, nyní spoluredaktora, a v tiráži čteme jména nových majitelů (knihkupci Bušák a Irrgang). Na začátku roku 1849 zavádí redakce Sněmovní list, doplněný podtituly: Stručný přehled ujednání sněmu říšského v Kroměříži a příloha Týdeníku. Naděje zůstávají jen naznačeny. Týdeník i jeho příloha v únoru zanikají, ještě před rozeznáním kroměřížského sněmu. 5. června se dostává do rukou čtenářů nový Ohéralův list: Moravské národní noviny. To je další samostatný proud české žurnalistiky na Moravě.

BEMERKUNGEN ZU JAN OHÉRAL'S WOCHENSCHRIFT TÝDENÍK

Zu den beachtenswerten Erscheinungen im Bereich des Zeitschriftenwesens der tschechischen Gesellschaft im Revolutionsjahr 1848 gehört Ohéral's Týdeník, eine belehrende und unterhaltende Wochenschrift, die erste tschechisch geschriebene politische Zeitschrift in Mähren. Während es bis zu dieser Zeit beim Eingehen der einzelnen Titel in der Entwicklung des tschechischen Zeitschriftenwesens in Mähren immer zu einer Kluft kam, ging die Wochenschrift Týdeník in einer Zeit ein, in der bereits andere, in gewisser Hinsicht vollkommenere Titel erscheinen. Redakteur dieser Zeitschrift war Jan Ohéral. Einen dominierenden Einfluß pflegt man F. M. Klácel zuzuschreiben, zum größten Teil mit Recht. Dieser Einfluß wurde allerdings durch Klácel's Aufenthalt außerhalb Brünns eingeschränkt. Außerhalb der Stadt Brunn weilten auch oft andere Mitarbeiter, die an der Schriftleitung beteiligt waren, einschließlich Ohéral's. Und die Wochenschrift erschien trotzdem weiter! Die Untersuchungen, die den literarischen Nachlaß der mährischen Achtundvierziger betreffen, zeigen, daß zu den Persönlichkeiten, die man mit der Schriftleitung der Wochenschrift in Zusammenhang bringt, auch noch einer der jüngeren Teilnehmer an dem damaligen Geschehen einzureihen ist, nämlich Antonín Matzenauer. Allgemein bekannt wurde er und in die Nachschlagebücher kam er vor allem als verdienstvoller Slawist. Im Týdeník ist ihm die Arbeit mit den Manuskripten sowie die Zusammenstellung der Zeitschrift zugeteilt worden. Aus der Korrespondenz von Veronika Vrbíková erfahren wir, daß er zum provisorischen Redakteur ernannt wurde. Der Inhalt den Wochenschrift weist einen gemeinsamen Zug hinsichtlich der Pseudonyme auf, die in der Regel nach dem Geburtsort gewählt wurden und öffnet den Weg zur Lösung von strittigen Autorenfragen.